
metafora
Píseň
o Klytaimnéstře
Costanza
Casati
Královny se dělí na
nenáviděné a zapomenuté.
A ty nehodláš jen tak
zmizet v propadlišti času.
Přeložil Jiří Chodil

Královny se dělí na ty nenáviděné a ty zapomenuté. A ty nejsi žena, která hodlá zmizet v propadlišti času.

Narodila ses králi, provdali tě za tyrana. Bezmocně přihlížíš, jak pro pouhý závan větru, pro přízeň bohů obětuje vaši nejstarší dceru. Není to zdaleka poprvé, kdy ti vzal to, co je ti nejdražší. Pak po mnoho let sleduješ, jak válčí na vzdáleném pobřeží, a při životě tě drží jen myšlenka na pomstu. Tenhle život sis nezasloužila. Nenecháš se zlomit.
A pomalu plánuješ.

Když se vrátí, musíš se rozhodnout. Usmíření znamená potupu, odplata jistou smrt. Vyčkáváš a doufáš, že teď bohové pomohou tobě.
Už dávno jsi totiž pochopila,
co ostatním uniká: Pokud ti není dopřána moc, musíš
si ji vzít sama.

*„Dnes, kdy potřeba slyšet ženský hlas – ať už pochází z jakékoli doby – vyvstává živěji než kdy dřív, se Casati tohoto úkolu zhostila tím nejlepším způsobem. Nabídla nám příběh jedné
z nejzajímavějších postav řecké mytologie, jíž často přísluší jen skromný přídomek ‚žena krále Agamemnóna'. Tato kniha jí dává hlas, a jaký je to hlas! Zcela nezapomenutelný."*

– Goldsboro Books Award, hodnocení poroty

„Za mě jedna z nejlepších knih tohoto roku. Klytaimnéstra odjakživa patřila k mým oblíbeným antickým hrdinkám, měla jsem proto obavy, jak se autorka jejího příběhu zhostí. Ta kniha je ovšem dokonalá. (…) Díky autorce je Klytaimnéstra sama strůjkyní svých vítězství. A já jsem si užívala každou stránku."

– Leah, recenze na www.amazon.com

Píseň
o Klytaimnéstře

COSTANZA CASATI

PÍSEŇ
o Klytaimnéstře

Přeložil Jiří Chodil

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude ***trestně stíháno.***
Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou ***bez souhlasu nositele práv zakázány.***

Copyright © Costanza Casati 2023
First published as *Clytemnestra* in 2023 by Michael Joseph.
Michael Joseph is part of the Penguin Random House group of companies.
Translation © Jiří Chodil, 2025
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2025

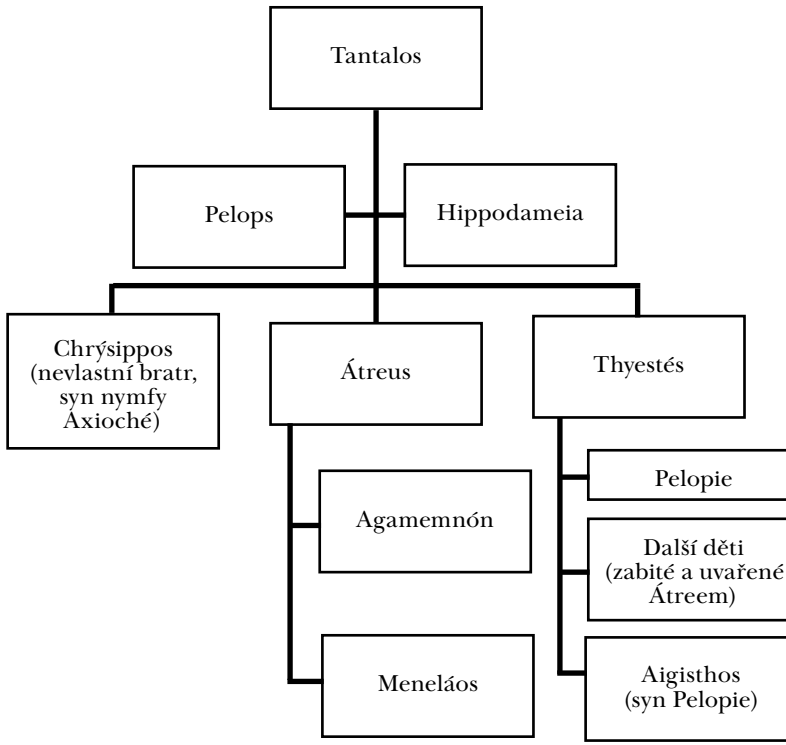
All rights reserved

ISBN 978-80-7625-873-0 (ePub)
ISBN 978-80-7625-872-3 (pdf)
ISBN 978-80-7625-313-1 (print)

Postavy

Tyndareova rodina

Átreova rodina

Rod Tyndareův

Tyndareós: král Sparty, syn Gorgofony, manžel Lédy

Léda: královna Sparty, dcera aitólského krále Thestia, manželka Tyndarea

Kastór a Polydeukés: dvojčata, známá jako Tyndaridai (synové Tyndarea) a později jako Dioskurové (v římské mytologii), synové Lédy

Klytaimnéstra: spartská princezna a později mykénská královna, dcera Lédy

Helena: spartská princezna a královna. Později známá jako

Helena Trojská. Podle mýtu je Helena dcerou Lédy a Dia, který královnu znásilnil v podobě labutě

Timandra: spartská princezna a později arkádská královna, dcera Lédy

Foibé a Filonoé: dcery Lédy

Ikarius: Tyndareův bratr, manžel Polykasté, král Akarnánie, bratr Tyndarea, otec Penelopy

Penelopa: princezna Akarnánie a pozdější královna Ithaky, sestřenice Klytaimnéstry, manželka Odyssea

Hippokón: Tyndareův a Ikariův nevlastní bratr, zabitý Héraklem

Afareus: další z nevlastních bratrů Tyndarea a Ikaria, otec Ídáse a Lynkea

Ídás a Lynkeus: princové z Messénie

Foibé a Hilaeira: messénské princezny známé jako Leucippidy (dcery bílého koně), zaslíbené Lynkeovi a Ídásovi a „ukradené" Kastórem a Polydeukem

Rod Átreův

Átreus: syn Pelopse a Hippodameie, mykénský král. Starší bratr Thyesta a nevlastní bratr Chrýsippa. Příběh jeho rodu je v mýtech bezkonkurenčně nejkrutější a nejzkaženější. Átreus je otcem Agamemnóna a Meneláa

Agamemnón: manžel Klytaimnéstry, velitel řeckého loďstva během trojské války

Meneláos: král Sparty, manžel Heleny

Thyestés: mykénský král, který se po smrti bratra Átrea zmocnil jeho trůnu. Měl tři syny, které Átreus všechny zabil. Poté co mu věštkyně poradila, že pokud bude mít syna s vlastní dcerou, tento syn Átrea zabije, Thyestés znásilnil svou dceru Pelopii a stal se otcem Aigistha

Aigisthos: vrah svého strýce Átrea, bratranec Agamemnóna a Meneláa, milenec Klytaimnéstry

Áeropé: dcera Katrea, krétského krále, Átreova manželka, milenka jeho bratra Thyesta

Další postavy

Théseus: řecký hrdina, únosce Heleny, aténský král
Peirithoos: král Lapithů, Théseův přítel
Kyniska: jedna ze spartiat
Krysante: Sparťanka, milenka Timandry
Tantalos: král Maeonie, první manžel Klytaimnéstry[1]
Kalchás: věštec řeckých vojsk
Leon: ochránce a rádce Klytaimnéstry v Mykénách
Eiréné: Klytaimnéstřina služebná a důvěrnice v Mykénách
Polydamas, Kadmus, Lykomédés: mykénští stařešinové
Erebus: kupec
Kassandra: trojská princezna, Apollónova kněžka, dcera Hekuby a Priama. Po trojské válce se stává konkubínou krále Agamemnóna
Odysseus: král Ithaky, Láertův syn, polutrop, manžel Penelopy
Aiás Velký: princ ze Salamíny, syn Telamónův, bratranec hrdiny Achilla
Teukros: nevlastní bratr Aiáse
Aiás Menší: hrdina z Lokridy
Nestór: král z Pylosu
Filoktétés: princ z Thesálie, slavný lučištník
Menestheus: aténský král
Diomédés: argoský král
Ídomeneus: krétský princ
Efenor: hrdina z Euboie
Macháón: Asklépiův syn, znalec léčitelského umění

[1] Tantalos z Maeonie je postava více či méně mytická. Prameny se o něm zmiňují pouze jako o prvním manželovi Klytaimnéstry, jeho život a původ jsou však zahaleny tajemstvím. Král Tantalos, předek Átreův, který byl za své činy bohy odsouzen k věčným mukám, a Tantalos z Maeonie jsou dvě různé osoby. Pozn. redakce.

ČÁST PRVNÍ

Nenalezne klidu
žena silná, žena hrdá

Nenalezne lásku
ta, jež korunou se skví

Miluje-li příliš
chlípnou zvána bude

Je-li mocná
krutou zvána bude

Zatouží-li po pomstě
zešílela

Králové jak hvězdy září
Jejich moc je velkolepá
Božská

Královny však nesou smrt
Nestoudné jsou
Kleté

1. Kořist

Klytaimnéstra hledí dolů do strmé rokle, ale nevidí mrtvá těla. Pátrá zrakem po rozbitých lebkách, zlomených kostech, mrtvolách okousaných divokými psy a oklovaných supy, ale nic. Mezi puklinami roste jen několik statečných květin, jejichž okvětní lístky jsou proti temnotě rokle bílé. Diví se, jak mohou růst na takovém místě smrti.

Když byla malá, žádné květiny tam dole nebyly. Pamatuje si, jak se jako dítě krčila v lese a dívala se, jak staršinové táhnou zločince a slabé děti nahoru po stezce a shazují je do rokle, které Sparťané říkají Ceadas. Dole jsou skály ostré jako čerstvě odlitý bronz a kluzké jako syrové ryby. Klytaimnéstra se tam schovávala a modlila se za všechny ty muže, jejichž smrt měla být dlouhá a bolestivá. Za děti se modlit nemohla. To pomyšlení ji zneklidňovalo. Když přistoupila blíž k okraji rokle, cítila, jak ji na kůži hladí jemný vánek. Matka jí vyprávěla, že mrtvá nemluvňata ležící na dně Ceadasu promlouvají prostřednictvím větru. Ty hlasy šeptaly, ale Klytaimnéstra nedokázala zachytit jejich slova. Nechávala tedy svou mysl bloudit a dívala se na slunce, prodírající se skrz listnaté větve.

Nad lesem se vznáší děsivé ticho. Klytaimnéstra ví, že ji někdo sleduje. Rychle sestoupí z vyvýšeniny, rokli nechává za sebou, snaží se nezakopnout o kluzké kameny, které tvoří loveckou stezku. Vítr je chladnější, obloha temnější. Když před několika hodinami opouštěla palác, vycházelo slunce, hřálo ji na kůži a tráva na jejích podrážkách byla mokrá. Její matka už seděla v trůnním sále, tvář jí zářila v oranžovém světle, a Klytaimnéstra proklouzla kolem dveří dřív, než ji stačila zahlédnout.

Za stromy se náhle cosi pohne, ozve se zvuk drceného suchého listí. Klytaimnéstra uklouzne a řízne se dlaní o ostrou hranu skály. Když vzhlédne, připravená se bránit, zírají na ni dvě velké tmavé oči. Jelen. Zatne pěst a pak si otře ruku o tuniku dřív, než krev stihne zanechat stopy pro jejího lovce.

Někde daleko nad sebou slyší vlčí vytí, ale nutí se jít dál. Spartští chlapci jejího věku bojují s vlky a pantery ve dvojicích jako součást výcviku. Klytaimnéstra si jednou oholila hlavu jako oni a šla s nimi do tělocvičny v naději, že se bude moci zúčastnit. Když to matka zjistila, dva dny jí nedala najíst. „Součástí výcviku je nechat spartské chlapce hladovět, dokud nejsou nuceni krást," řekla. Klytaimnéstra trest vydržela – věděla, že si ho zaslouží.

Potok vede k prameni a k malému vodopádu. Nad ním vidí puklinu, vchod do jakési jeskyně. Začne šplhat po mechem porostlých skalách po stranách pramene. Ruka ji zabrní, smekne se na povrchu skály. Luk má přehozený přes záda, dýka jí volně visí na opasku a rukojeť se jí tiskne ke stehnu.

Na vrcholu se zastaví, aby popadla dech. Utrhne si kus tuniky, namočí ji do průzračné vody pramene a omotá si ji kolem krvácející ruky. Koruny dubů splývají s tmavnoucí oblohou a pro její unavené oči je vše rozmazané. Ví, že je dole příliš vidět. *Čím výš vylezeš, tím lépe,* říkává vždycky její otec.

Vyškrábe se na nejvyšší strom a zůstane ležet na větvi. Pozorně naslouchá, pevně přitom drží dýku. Měsíc je vysoko na obloze,

připomíná jí jasný a chladný stříbrný štít. Všechno je tiché, až na vodu v prameni pod ní.

Větev zapraská a ve tmě před ní se objeví dvě zlaté oči, zkoumají ji. Klytaimnéstra zůstává nehybná, krev jí pulzuje ve spáncích. Na stromě naproti ní vyklouzne ze stínu stříbrná silueta a odhalí hustou srst a špičaté uši. Rys.

Šelma skočí a dopadne na její strom. Tím nárazem Klytaimnéstra ztratí rovnováhu. Sevře větev, ale nehty se jí zlomí, dlaně sklouznou. Spadne na blátivou zem. Na vteřinu oslepne, dech se jí zatají. Zvíře se na ni snaží skočit, ale její ruce rychle popadnou luk a šípy. Vystřelí a převalí se na bok. Rysí drápy ji škrábnou do zad a ona vykřikne.

Zvíře stojí zády k úzké štěrbině, která vede do jeskyně. Žena a rys na sebe chvíli hledí. Pak Klytaimnéstra, rychlá jako útočící had, vrazí zvířeti dýku do ramene. Rys zavřeští a Klytaimnéstra proběhne kolem něj směrem k černé jeskyni. Stěží projde štěrbinou, protáhne dovnitř hlavu a boky, ponoří se do tmy a čeká. Modlí se, aby jeskyně neměla jiný vchod a dalšího obyvatele.

Její oči si pomalu zvykají na šero. Luk a většina šípů jsou jakžtakž v pořádku, odloží je stranou. Sundá si zakrvácenou tuniku a opře se zády o chladnou skálu. Její dech se ozývá ve vlhkém vzduchu, jako by dýchala sama jeskyně. Může ji v tuto chvíli vidět bohyně Artemis? Přála by si to, i když jí otec vždycky říkal, aby se bohy neobtěžovala. Její matka naopak věří, že lesy skrývají tajemství bohů. Jeskyně jsou pro ni úkryty, mysli, které přemýšlejí a žijí životy tvorů, jež v průběhu času hostily. Ale možná má otec pravdu: tahle jeskyně zní prázdně jako chrám v noci. Ozývá se jen sténání zraněného rysa, které se vzdaluje a zase přibližuje.

Když zvíře umírá, přileze Klytaimnéstra blíž k puklině a vykoukne ven. Na blátivé zemi se nic nehýbe. Vklouzne zpátky do tuniky, cukne sebou, když se jí přilepí na ránu, a pak opustí jeskyni, boky si přitom odře o hladké kameny.

Rys leží blízko pramene, jeho krev se rozlévá po oranžových listech jako víno na podlaze síně. Klytaimnéstra dokulhá až k němu blíž a vytáhne dýku. Zvíře má otevřené oči, odráží se v nich měsíc. Stále se z nich dá přečíst překvapení a smutek. Neliší se příliš od očí mrtvého člověka. Klytaimnéstra přiváže zvířecí tlapy k toulci a vydá se na cestu v naději, že do rána bude doma.

Věří, že matka bude na její lov pyšná.

2. Jedna dívka vítězí, druhá prohrává

„Zpomal, Klytaimnéstro! Artemis mě zabije, jestli budu zase druhá!“

Klytaimnéstra se rozesměje, ten zvuk se rozléhá jako ptačí zpěv po pláni. „To neudělá. Matka ti říkala, abys běžela rychleji!“

Běží mezi řadami olivovníků a fíkovníků, do vlasů se jim zachytává listí, bosé nohy šlapou po spadaném ovoci. Klytaimnéstra je rychlejší. Ruce jí pokrývají škrábance a modřiny a v očích se jí zračí odhodlání doběhnout k řece jako první. Za ní supí Helena a křičí na ni. Kdykoli sluneční paprsky zachytí její vlasy, rozzáří se stejně jasně jako zralé ovoce kolem ní.

Klytaimnéstra se vynoří z háje na sluncem rozpálenou zem. Země ji pálí do nohou, a tak skočí na vysušenou trávu. Zastaví se, až když doběhne k řece, pohlédne na svou postavu zrcadlící se ve vodě. Je špinavá, rozcuchaná.

„Počkej na mě,“ volá Helena.

Klytaimnéstra se otočí. Její sestra se zastavila na okraji háje, tuniku má potem mokrou. Celá ale září. „Proč musíš ve všem tak spěchat?“ ptá se Helena.

Klytaimnéstra se rozesměje. Prostí Sparťané sice považují Helenu málem za bohyni, ve skutečnosti je to ale její sestra, která určuje, co a jak se bude dělat. „Protože je horko," pokrčí Klytaimnéstra rameny. Odhodí tuniku a vstoupí do řeky. Dlouhé vlasy kolem ní tančí jako mořské řasy. Svěží ranní vánek mírní letní horko. Podél břehů řeky Eurótás bojuje mezi vyprahlými pláněmi a drsnými horami o život několik rudých sasanek. Nedaleko břehů se táhne úzký pruh úrodné půdy s olivovníky a fíkovníky prodírající se úhorem, jako se sluneční paprsek prodírá zataženou oblohou. Helena stojí kousek od břehu, voda jí sahá po stehna. Vždycky se dlouho osměluje, stříká si vodu na tělo rukama.

„Pojď." Klytaimnéstra k ní připlave a obejme ji kolem pasu.

„Je mi zima," zasténá Helena, ale přesto kráčí dál do vody. Když se ji Klytaimnéstra snaží pustit, Helena se přitiskne k jejímu tělu a nasává z ní teplo, seč může.

„Ty nejsi žádná Sparťanka," ušklíbne se dobrácky Klytaimnéstra.

„Nejsem jako ty. Kdybys byla muž, patřila bys mezi nejsilnější bojovníky v Řecku."

„Už teď patřím mezi nejchytřejší ve Spartě," řekne Klytaimnéstra a znovu se ušklíbne.

Helena se zamračí. „Takové věci bys neměla říkat. Víš, co matka říká o pýše."

„*Pýcha, která předchází pád*," deklamuje Klytaimnéstra znuděně. „Ale otec o sobě vždycky prohlašuje, že je nejstatečnější bojovník ve Spartě, a nikdo ho ještě nepotrestal."

„Otec je král. My ne, takže bychom neměly hněvat bohy," trvá na svém Helena.

Klytaimnéstra se rozesměje. Její sestra, která si žije, jako by byla nad všechny a vše povznesena, ji jako obvykle pobaví. „Pokud ty jsi nejkrásnější žena v celé naší zemi i mimo ni, tak já si klidně můžu dovolit být ta nejchytřejší. Nevím, proč by se kvůli tomu měli bohové zlobit – stejně budou vždycky chytřejší a krásnější."

Helena se nad tou argumentací zamyslí. Klytaimnéstra plave ke kousku slunečního světla třpytícího se na vodě a sestra ji následuje. Obě se zdrží v řece, jejich tváře jsou jako slunečnice, stále se otáčející za světlem.

Do tělocvičny dorazí na každodenní trénink včas. Slunce už mocně žhne, a tak spěchají do stínu stromů, které obklopují nádvoří. Na písku už cvičí mladé dívky, které běhají po prostranství zcela nahé. Spartiaty, dcery nejlepších a nejušlechtilejších bojovníků Sparty, zde trénují s obyčejnými lidmi a budou tak činit, dokud nezaloží rodinu. Jejich těla jsou potřená olejem, staré jizvy na opálené kůži blednou.

Klytaimnéstra vstoupí na plochu, Helena těsně za ní. Písek ji pálí pod nohama jako rozžhavené uhlí a vzduch je cítit potem. Mistr – jeden z otcových válečníků – jim podává disk, pak oštěp a opravuje jejich postoj, když znovu a znovu házejí. Slunce je stále výš a dívky skáčou, závodí a běhají, končetiny jim umdlévají, hrdlo je v suchém, horkém vzduchu bolí.

Nakonec dojde na tanec. Klytaimnéstra zahlédne usmívající se Helenu. Tanec je sestřina oblíbená „disciplína“. Začnou tlouct bubny a dívky se počnou vlnit. Bosé nohy duní na písku, pulzují sluncem rozpáleným vzduchem a vlasy tanečnic se pohybují jako jazyky plamenů. Klytaimnéstra tančí se zavřenýma očima, její pevné nohy drží rytmus. Heleniny pohyby kopírují sestřiny, ale jsou rozvážnější a ladnější, jako by se bála, že se v rytmu ztratí. Její nohy jsou lehké a přesné, ruce jako křídla, jako by se mohla každým okamžikem vznést vysoko a daleko od očí ostatních.

Protože ale létat neumí, dál neúnavně tančí.

Klytaimnéstra tančí sama pro sebe, Helena tančí pro ostatní.

Voda v lázni je studená a příjemně ochlazuje. Jen Helena, Klytaimnéstra a spartiaty smějí sdílet malou místnost v jednom rohu nádvoří. Většina ostatních atletů, obyčejných lidí a dívek, kteří nejsou rodilí Sparťané, smývá pot v řece.

Klytaimnéstra si opře hlavu o kamennou stěnu a sleduje Helenu, jak vystupuje z bazénu, zlaté vlasy má přitisknuté k ramenům. V šestnácti letech se jejich těla mění, jejich tvary jsou štíhlejší a pevnější. Klytaimnéstru děsí, že se to děje, i když se s tím nikomu nesvěřila. Připomíná jí to, že v jejich věku se matka už provdala za otce a opustila svou vlast.

Léda přišla do Sparty z Aitólie, vyprahlé hornaté země na severu Řecka, známé divokými zvířaty, starými bohy přírody a duchy. Jako každá aitólská princezna před ní byla Léda lovkyně, uměla zacházet se sekerou a lukem a uctívala horskou bohyni Rheiu. Král Tyndareós ji miloval pro její divokost a oženil se s ní, přestože Řekové nazývali aitólské kmeny „primitivními" a šířili o nich pověsti, že jedí syrové maso jako zvířata. Když Léda, silná žena s havraními vlasy a olivovou pletí, porodila Helenu – dívku světlé pleti s vlasy barvy medu –, všichni ve Spartě uvěřili, že její milenec byl sám Zeus. Bůh byl proslulý zálibou v krásných mladých ženách a rád na sebe bral různé podoby, aby je mohl uchvátit. Stal se býkem, aby unesl fénickou princeznu Európu, zlatým deštěm, aby se dotkl krásné Danaé, temným mrakem, aby svedl kněžku Íó.

Tak to udělal i s Lédou. Proměnil se v labuť a dostihl ji sedící samotnou na břehu Eurótu, vlasy měla černé a lesklé jako havraní peří, oči osamělé a smutné. Vletěl jí do náruče, a když ho pohladila po křídlech, znásilnil ji. Pověsti si libují v detailech, a tak si Sparťané vyprávěli, jak se Léda bránila, když se jí zmocňoval, jeho zobák ji zraňoval, jeho křídla jí znemožnila se pohnout a uniknout. Jiní to ale popisovali jinak: spojení prý bylo tak slastné, že zůstala bez dechu.

„Jistě, muselo se jí to líbit," slyšela jednou Klytaimnéstra říkat jednoho chlapce v tělocvičně. „Královna je jiná… Její lidé jsou *barbarštější*." Klytaimnéstra ho za to praštila kamenem do obličeje, ale matce to neřekla. Takové zvěsti se šířily ze žárlivosti: Léda byla krásná a Sparťané jí nedůvěřovali. Zlé hlasy je však těžké neposlouchat, a dokonce i král uvěřil, že Helena není jeho dítě. Neviděl v ní nic ze sebe, protože se z ní stala vášnivá milovnice hudby a tance a plakala, když viděla zraněného vojáka.

Klytaimnéstra však ví, že Helena je její sestra. Ví, že i když se Helena jako dítě zdála křehká a jemná, její vůle byla vždy stejně silná jako její vlastní. Když byly malé, stála Helena vedle ní a porovnávala každou část jejich těl, dokud nenašla podobnost. Teprve pak byla spokojená. Obě měly husté řasy, hubené prsty a dlouhé krky. A když Klytaimnéstra namítala, že její vlastní vlasy jsou tmavší a barvy špíny, Helena se jen usmívala.

„Chlapci tu brzy budou."

Klytaimnéstra vzhlédne. Ostatní dívky už odešly a Helena na ni hledí s hlavou nakloněnou jako překvapená laň. Klytaimnéstra se jí chce zeptat, jestli se i ona bojí budoucnosti, ale nějak jí ta slova nejdou přes rty, a tak místo toho řekne: „Tak pojďme."

Dnes večer nejsou v jídelně žádní muži. V místnosti je živo, zní tu ženský smích a je cítit vůně pečeného masa. Když Klytaimnéstra s Helenou vejdou, jejich matka sedí v čele stolu a mluví s několika služebnými, zatímco Timandra, Foibé a Filonoé, Klytaimnéstřiny mladší sestry, si plní talíře plackami a olivami. Při jídle se usmívají, ruce a tváře mají mastné od tuku. Helena a Klytaimnéstra zaujmou dvě prázdná místa po matčině boku.

Sál je velký a holý, jeho vysoká okna se otevírají do roviny. Na stěnách visí několik starých zbraní a dlouhý stůl z tmavého dřeva, kde obvykle společně jídávají muži a ženy, je poškrábaný a vybledlý.

„Ujistěte se, že nikdo nekradl ze zásob obilí," říká Léda služebnictvu, „a nechte trochu vína pro krále, až se vrátí z cesty." Mávnutím ruky je propustí a oni vyklouznou z místnosti, tiše jako ryby plující vodní masou.

Foibé si utře ruce do hnědé tuniky a nakloní se k matce. „Kdy se vrátí otec?" zeptá se. Ona i Filonoé jsou ještě malé, mají matčiny tmavě zelené oči a olivovou pleť.

„Tvůj otec a tvoji bratři se vrátí z her dnes večer," řekne Léda a pochutnává si na sýru. Klytaimnéstřin strýc pořádá v Akarnánii závody a mladí muži se sjíždějí ze všech řeckých měst, aby se jich zúčastnili.

„Bude to nuda jako porada stařešinů, sestro," prozradil Kastór Klytaimnéstře, než odjel. „Tady si užiješ víc zábavy, budeš lovit a pomáhat matce s řízením paláce." Dotkl se rty jejího čela a Klytaimnéstra se usmála tomu, jak neobratně jí lhal. Věděl, jak moc si přála jet taky.

„Myslíš, že Kastór a Polydeukés něco vyhráli?" ptá se Filonoé.

„Samozřejmě že vyhráli," odpoví Timandra a její zuby se zaboří do šťavnatého vepřového masa. Je jí třináct, má strohé a nezajímavé rysy – je hodně podobná otci. „Polydeukés je silnější než kterýkoli Sparťan a Kastór běhá rychleji než bohové."

Filonoé se spokojeně usměje a Foibé zívne a podstrčí kousek masa pod stůl psům.

„Matko, co kdybys nám pověděla nějaký příběh?" zeptá se. „Otec vypráví pořád ty samé."

Léda se usměje. „Klytaimnéstra vám bude vyprávět."

„Chcete slyšet, jak jsme s Kastórem zabili toho vlka?" zeptá se Klytaimnéstra.

Foibé zatleská rukama. „Ano, ano!"

A tak Klytaimnéstra vypráví a její sestry poslouchají. Krev a smrt je neděsí, protože jsou ještě malé, vyrůstají ve světě mýtů a bohů a dosud nechápou rozdíl mezi tím, co je skutečné a co ne.

Obloha za oknem je oranžově zbarvená. Ve vesnici někdo zpívá a vzduch je horký a sladký.

„Timandra je ti tak podobná," řekne Helena a chystá se do postele. Jejich pokoj je na samém konci *gynaecea*, ženských místností, a má stěny pomalované jednoduchými obrázky – červenými květinami, modrými ptáky a zlatými rybami. Jsou tu dvě dřevěné stoličky, na nichž mají úhledně složené šaty, miska na vodu a postel z egyptského ebenu – dar aténského Thésea Heleně, když jí bylo čtrnáct.

Klytaimnéstra si nabere do dlaní vodu, aby si umyla obličej.

„Myslíš si taky, že se ti podobá? Timandra?" zeptá se Helena.

„Hmm. Ano."

„Je rozpustilá."

Klytaimnéstra se zasměje a otře si čelo. „Chceš říct, že jsem rozpustilá?"

Helena nakloní hlavu a zamračí se. „Tak jsem to nemyslela."

„Já vím."

Klytaimnéstra si lehne na postel vedle sestry a dívá se do stropu. Někdy si ráda myslí, že je pomalovaný hvězdami. „Jsi unavená?" zeptá se.

„Ne," zašeptá Helena. Zaváhá a nadechne se. „Otec se dnes večer vrátí a zítra tobě a Timandře poví všechno o závodech. Má vás moc rád."

Klytaimnéstra čeká. Nahmatá jizvu na svých zádech a dotkne se jejích zubatých konců.

„To bude tím, že jsem nikdy nic nezabila," usoudí Helena.

„Není to tím," nesouhlasí Klytaimnéstra. „Víš, že je to proto, že si myslí, že Léda měla jiného muže."

„A měla?"

Kolikrát už spolu vedly tenhle rozhovor? Klytaimnéstra si povzdechne, připravená zopakovat to, co jí vždycky říká. „Na tom

nezáleží. Jsi Lédina dcera, a tedy moje sestra. Teď pojďme spát."

Nezáleží na tom, kolikrát to řekne, Helena vždycky poslouchá, jako by to bylo poprvé. Věnuje Klytaimnéstře úsměv, zavře oči a její tělo se uvolní. Klytaimnéstra počká, až uslyší Helenino rytmické oddechování, a pak se k ní otočí. Dívá se na sestřinu dokonalou pleť, hladkou jako amfora připravená k malování, a přemýšlí: *Kdy jsme si začaly lhát?*

Příští ráno je den zápasů. Služebnictvo uhrabává a urovnává písek v aréně, pak odnese židli s opěradlem do stínu stromů. Spartiaty se shromáždí v jednom rohu. Některé jsou neklidné, nabírají hrsti písku, jiné tiše stojí a dotýkají se starých ran. Klytaimnéstra si protahuje ruce, zatímco Helena jí svazuje vlasy, aby jí volné konce nepadaly do obličeje. Sestřiny prsty na její hlavě jsou něžné.

Nahoře na kopci se palác koupe v žáru slunce a hledí k řece a horám, které jsou chladné a stinné, prostranství je tiché, částečně pokryté kameny a vysokou trávou. Často sem na jaře a na podzim chodí dívky na hodiny hudby a poezie, ale teď je tu příliš horko, slunce je vysoko nad hlavou, horký vzduch se lepí na kůži jako mokrý písek.

Na prašné cestě vedoucí od paláce se objeví malá skupinka mužů. Služebnictvo se vzdaluje od nádvoří, krčí se za stromy a Sparťané mlčí. Klytaimnéstra sleduje, jak bojovníci zaujímají svá místa po nádvoří, zatímco její otec sedí na židli s opěradlem. Tyndareós je malý, ale silný, jeho nohy jsou samý tvrdý sval. Oči, které mu těkají po nastoupených dívkách, jsou jasné a ostré, orlí. Pak si odkašle. „Žijete, abyste dělaly čest Spartě a svému králi. Bojujete, abyste měly silné a zdravé děti a vládly svým domům. Bojujete, abyste dokázaly svou věrnost městu. Bojujete, abyste někam patřily. Přežití, odvaha a síla jsou vaše povinnosti."

„Přežití, odvaha a síla jsou naše povinnosti," opakují dívky jednohlasně.

„Kdo začne?" zeptá se Tyndareós. Vrhne rychlý pohled směrem ke Klytaimnéstře. Ta mu pohled opětuje, ale mlčí. Vyzývat dívky příliš brzy na souboj může být pošetilé – to ji naučil její bratr. Zápasí se spartiatami už léta, přesto se o nich stále učí nové věci, jejich tajné pohyby, které ještě neznala. Je důležité protivnice nejprve sledovat.

Vpřed vykročí Eupoleia. Vybere si jako protivnici hubenou dívku, jejíž jméno Klytaimnéstra nezná, a zápas začne.

Eupoleia je pomalá, ale tvrdá. Křičí a snaží se chytit druhou za vlasy. Dívka vypadá vyděšeně a kroutí se jako toulavá kočka. Když jí Eupoleia znovu zamíří na hlavu, dívka neodskočí dost daleko a Eupoleiina pěst se setká s její čelistí. Dívka padne a už se nezvedne. Zápas skončil.

Tyndareós se tváří zklamaně. Nechodí se často dívat, jak dívky trénují, a když už přijde, očekává pořádný boj. „Někdo další," nařídí.

Vpřed vykročí Kyniska a ostatní dívky se rozprchnou jako vyděšení psi. Dcera Tyndareova vojenského druha je vysoká, má nos jako hák a silné nohy. Klytaimnéstra si vzpomene, jak se jí Kyniska před lety na tržišti pokusila ukrást hračku, malovanou hliněnou figurku bojovníka.

„S kým budeš bojovat, Kynisko?" zeptá se Tyndareós.

Něco v Kynisčiných očích zvedne Klytaimnéstře hladinu adrenalinu v krvi.

Než se může sama přihlásit, Kyniska promluví: „S Helenou."

Dívky zalapají po dechu. Ještě nikdy nikdo Helenu nevyzval, protože vědí, že boj by byl příliš jednoznačný a vítězce by nepřinesl žádnou čest. Bojí se navíc, že by Tyndareós mohl zasáhnout ve prospěch své dcery, ale Tyndareós nikomu nenadržuje. Všichni se na něj dívají a čekají na odpověď.

Král přikývne.

„Ne," řekne Klytaimnéstra. Vezme sestru za ruku. Tyndareós se zamračí. „Musí umět bojovat jako každý jiný Sparťan."

„Já budu bojovat," odpoví Klytaimnéstra.

Helena odstrčí sestru stranou. „Děláš mi ostudu." Obrátí se ke Kynisce. „Budu s tebou bojovat." Sváže si vlasy dozadu, ale ruce se jí třesou. Klytaimnéstra se kousne do vnitřní strany tváře tak silně, že ucítí chuť krve. Neví, co dělat.

Helena jde doprostřed arény a Kyniska ji následuje. Nastane chvíle ticha, písek se třpytí a vane jemný vítr. Pak Kyniska udeří. Helena uskočí stranou, ladně a rychle jako srnka. Kyniska se pohybuje pomalu, uvažuje. Je tím nejnebezpečnějším druhem bojovnice, jaký Klytaimnéstra zná – takovým, který přemýšlí. Kyniska se připraví k dalšímu úderu, a když provede výpad, Helena uhne na špatnou stranu a dostane ránu do krku. Padá na bok, ale podaří se jí chytit Kynisku za nohu a stáhnout ji s sebou. Kyniska udeří pěstí do Helenina obličeje, znovu a znovu.

Klytaimnéstra by se na to nejraději nedívala, ale to ji nenaučili. A tak se dívá a přemýšlí, jak Kynisce ublíží později, v lese nebo u řeky. Srazí ji a zkrvaví jí tvář, aby dívka pochopila, že některých lidí se nesmí dotýkat.

Kyniska přestane Helenu mlátit a ta se odplazí pryč, obličej má opuchlý, ruce zakrvácené. *Leť, leť pryč,* chce křičet Klytaimnéstra, ale srny nemají křídla a Helena se sotva drží na nohou. Kyniska jí nedá čas, aby se vzpamatovala. Znovu udeří a kopne, a když se ji Helena pokusí odhodit dozadu, Kyniska po ní skočí a vytrhne jí ruku zpod těla.

Klytaimnéstra se otočí k Tyndareovi. Ten sleduje boj a tváří se netečně. Nic neudělá, tím si je jistá.

Helena vykřikne a Klytaimnéstra si najednou uvědomí, že běží doprostřed arény. Kyniska se otáčí a ústa se jí překvapením otevřou, ale už je pozdě. Klytaimnéstra ji chytí za vlasy a vší silou ji odhodí stranou. Kyniska zvedne hlavu z hlíny, ale Klytaimnéstra jí vrazí koleno do páteře, protože špína je to

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Píseň o Klytaimnéstře**.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.